

ZASTANI I POSLUŠAJ Niko ne smije biti isključen

Fondacija za socijalno uključivanje u BiH (FSU u BiH) i Inicijativa za bolju i humaniju inkluziju (IBHI) u pripremi strategija socijalnog uključivanja čije usvajanje bi predstavljalo značajan korak ka smanjenju siromaštva i unapređenju socijalne inkluzije.

Piše: Iskra Tafro

U okviru projekta "Izgradimo zagovaračku platformu za socijalnu uključenost. Zastani i poslušaj", koji implementiraju Fondacija za socijalno uključivanje u BiH (FSU u BiH) i Inicijativa za bolju i humaniju inkluziju (IBHI) uz podršku Evropske unije i UNICEF-a, iniciraju se i ekspertski pripremaju nacrti Strategija socijalnog uključivanja FBiH, RS i BD BiH. Radi se o kruti dugogodišnjeg istraživanja i borbe za socijalno uključivanje marginalizovanih, zastupanje njihovih interesa i učešće u razvoju socijalnih politika BiH. Usvajanje dokumenata bi predstavljalo značajan korak na putu smanjenja siromaštva i socijalne inkluzije.

Potreba za unapređenjem inkluzije ranjivih grupa jedan je od prioriteta Mišljenja Evropske komisije (EK) o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji objavljenih u maju 2018. kao i potreba za usklađivanjem bh zakona i propisa u skladu sa EU standardima, posebno poglavljem 19. "Socijalna politika i zapošljavanje" pravne stečevine Evropske unije.

Žarko Paplić, tim lider za izradu nacrti Strategija socijalnog uključivanja FBiH, RS i BD BiH

Na čelu tima za izradu strategije je Žarko Paplić. Naglašava kako je socijalno uključivanje proces u kojem siromašni i socijalno isključeni dobijaju mogućnost i sredstva za dostojanstven život. "Sistem socijalne zaštite u BiH je neracionalan, neefikasan i potpuno pasivan. Socijalno uključivanje je drugi

koncept gdje se, od pasivnog sistema socijalne zaštite, ide ka aktivnom sistemu socijalnog uključivanja, gdje su sve marginalizovane grupe u centru. Socijalno uključiti nekoga znači obezbijediti jednake mogućnosti, uključivanje u rad, društveni život i sve drugo. Ukoliko ste primjerice osobe sa invaliditetom, poenta nije u primniku novčane naknade ili ortopedskog pomagala. U sadašnjim promjenjivim uslovima usljed pandemije COVID-19, tema postaje dramatično ozbiljna. Ukoliko se pristup ne promijeni, socijalni problemi će rasti i ne postoje budžeti koji će moći izdržati pritisak socijalnih potreba sve većeg dijela stanovništva. Zato je socijalno uključivanje važno".

Ukoliko se pristup ne promijeni, socijalni problemi će rasti i ne postoje budžeti koji će moći izdržati pritisak socijalnih potreba sve većeg dijela stanovništva. Zato je socijalno uključivanje važno.

Nacrti Strategije socijalnog uključivanja FBiH priprema Maida Fetahić. O izazovima s kojima se susreće i značaju usvajanja dokumenata za marginalizovane grupe i bh društvo u cjelini, socijalnom poduzetništvu i održivom razvoju, kaže:

Maida Fetahić, ekspert za Strategiju socijalnog uključivanja Federacije BiH

"Najveći izazov je uskladištiti dokumente sa zakonskim okvirom. Konkretno, sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem sa pratećim dokumentacijom i uredbama o načinu izrade, praćenja, evaluacije, usklađivanje sa propisanim metodologijom, i sa Strategijom razvoja Federacije čiji je radni nacrt 2021-2027. u javnoj raspravi, jer je socijalna uključenost vrsta sektorske strategije u odnosu na integriranu strategiju razvoja FBiH. Istovremeno, tu je i izazov kako povezati strategiju socijalnog uključivanja sa Agendom 2030 i održivim ciljevima razvoja, koju je BiH potpisala. Sve su to dokumenti prožeti zajedničkim konceptom: niko ne smije biti isključen. Radi se o konceptu eliminacije multidimenzionalnih uzroka siromaštva, nejednakosti, diskriminacije, manjinskih grupa, ranjivosti, marginalizovanih grupa posebno uključujući djecu, žene, nacionalne manjine, osobe sa invaliditetom, osobe teže životne dobi itd. U fokusu naših strategija su marginalizovane grupe. Jedan od načina uključivanja je promocija socijalnog poduzetništva, od zakonskog okvira do praktičnog rada. Poduzetništvo je alat aktivacije i najdirektnije na koje se mogu povezati ciljeva održivog razvoja odnosno kako postići svijet bez siromaštva, gladi, radnu ravnopravnost, dostojan rad, ekonomski rast i smanjenje nejednakosti. Koncept znači i smanjenje posljedica prirodnih katastrofa posebno u vanjskim situacijama u oblasti javnog zdravlja. Dolazim od najvećeg izazova-kako uraditi strategiju u periodu post COVID-19 pandemije i globalne procjene svesti na ono što se dešava kod nas. Zbog predviđanja o smanjenju BDP-a, rast nezaposlenih i siromaštva, smanjenje prihoda, očigledno je da će socijalna uključenost biti više nego ikada potrebna".

U vremenu punom neizvjesnosti strategije socijalnog uključivanja, koje dotiču načine prevazilaženja margina u kojima ljudi žive, moraju dati optimizam ljudima, da razmišljaju na način da će se neke faze prevazići i biti bolji sutra. Strategije će zacrtati put za dalje, u ovom slučaju do 2027. Idemo prema ciljevima održivog razvoja. Ovo je izvanredna prilika da se napravi reforma i iskorak.

Usvajanjem strategija socijalnog uključivanja društvo dobija održivost razvoja u najširem smislu, uključujući sve aspekte i ekonomski, socijalni, društveni, okolišni itd. Ekonomski i socijalni razvoj moraju se uzajamno podržavati, u suprotnom su neodrživi, a to potvrđuje koncept humanog razvoja, teorije i iskustva zemalja.

"Realizacijom implementacije strategije dobijamo razvoj sa ljudskim likom. Društvo dobija proaktivne učesnike u razvoju, samim time smanjenje investicija koje se doživljaju

kvaju kao trošak, ulaganje u ljude. Takav pristup razvoju želimo promovirati, izdvajanje i ulaganje u ljude kao osnovne aktere i cilj razvoja, human i pristojan standard života a ne profit ili puki ekonomski rast. Vlada FBiH ovime dobija vrlo pragmatičan alat u upravljanju razvojem, pravac u kojem treba ići i usmjeriti prioritete. Pravimo jedan korak ka EU, istovremeno i pristup fondovima koji traže strateški dokument", dodaje Maida Fetahić.

Zahvaljujući strategijama socijalnog uključivanja ranjive kategorije društva će se ponjeriti sa margine, uključiti u život, dobiti na vlastitoj samorealizaciji i ličnom identitetu. Aktivacijom i uključenošću život dostojan čovjeka. Obzirom na državno uređenje i slojevitost nadležnosti, ujedno i razloga malog broja strategija na državnom nivou, dogovorena je realizacija tri dokumenta koji će u konačnici postati jedinstveni. Tim aktivno sarađuje sa predstavnicima državnih institucija, prvenstveno sa Federalnim zavodom za programiranje razvoja FBiH i uredom za evropske integracije Vlade FBiH, koji su kanal za kompletni paket koji BiH mora ispuniti. Struktura dokumenta će u prvom dijelu podrazumijevati kontekst izrade poput povezanice sa Agendom 2030, održivim ciljevima razvoja, utjecajem COVID-19 pandemije i prevencijom rizika od katastrofa i bolesti, dok će se strateški dio odnositi na situacione analize posebne za fokus grupe: djeca, mladi, siromaštvo, osobe 65+, osobe sa invaliditetom, sistem socijalne zaštite, civilno društvo i manjine.

Ljubo Lepir, ekspert za Strategiju socijalnog uključivanja Republike Srpske

Ljubo Lepir, ekspert za izradu Strategije socijalnog uključivanja RS ističe kako se radi o značajnim koracima u pravcu unapređenja kvalitete života članova marginalizovanih grupa i kreiranja efikasnijeg sistema socijalnog djelovanja. "Efikasnost znači racionalnije. S socijalne korisnika Strategija će dati konkretne mehanizme za poboljšanje života, a sa aspekta sistema funkcionalnost jer podrazumijeva mehanizme kako da nešto funkcioniše u sistemima javnog djelovanja putem podrške marginalizovanim grupama, čak i ušteda materijalnih sredstava, inače uvijek ograničenih u budžetima vlada i nadležnih institucija za ove potrebe.

Ako Strategije budu prihvaćene od strane institucija, bit će to višestruki iskorak. U interesu korisnika,

prvi dokument koji u fokus stavlja integralni pristup sa aspekta stanja koje je i prije korone bilo nedefinisano. Pojedinačne strategije su parcijalno govorile o problemima, a socijalno uključivanje nije prepoznato kao problem našeg društva. Ranjive kategorije društva će dobiti prvi strateški dokument gdje su subjekt djelovanja i promjena, a ne objekt. Kao takav utjecaj će na kreiranje politika, što znači prepoznavanje u različitim izvršnim dokumentima-zakonima, podzakonskim aktima, kreiranju budžeta.

Pokušao sam pokrenuti za njim su drugačiji pristup od ostatka tima. Strategija u startu podrazumijeva da se vizura problema, njihovog uočavanja i predlaganje mehanizama treba gledati iz aspekta korisnika. Tako su postavili ciljeve, a da se ostvare potrebno je prepoznati mehanizme poput već prepoznatih unapređenja sistema socijalne zaštite, pitanja budžeta, djelovanja korisničke populacije. Npr. kolege u Zenici iz Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite su naveli prioritet izrade strategije unapređenja sistema socijalne zaštite, što je kod nas mehanizam putem kojeg će se ostvariti ključni cilj-kvalitet života. Radi se sasvim drugačijem pogledu, naspram klasičnog administrativnog pristupa pomoću kojeg možemo vidjeti kako da bolje funkcioniše sistem i gdje je korisnik rezultat dobrog funkcionisanja sistema. BiH će usvajanjem dobrih dokumenata koji u procesu EU integracije mora izraditi. Stručna i naučna javnost će profitirati jer se radi o prvom integralnom dokumentu koji obuhvata sve principe koji su pred institucijama BiH u procesu pridruživanja".

Nataša Stevanović, ekspert za Strategiju socijalnog uključivanja Brčko distrikta BiH

U timu za izradu Strategija socijalnog uključivanja je dugogodišnja državna službenica Nataša Steva-

nović, šefica Odjeljenja za socijalnu zaštitu Vlade Brčko distrikta BiH. Podržava da je najveći značaj izrade dokumenta u okretanju politika prema onima kojima zaista treba, te da je došlo vrijeme shvatanja da se uslovene odluke moraju primjenjivati. "Mnoge obaveze koje su naše politike potpisale su dosta nesporodive. Brčko distrikt, je zasebna cjelina takva kakva jeste, sa svojim zakonima i budžetom, te je krajnje neumjesno da se ne sprovedu zakonske odredbe iz određenih zakona. Što se određuje, strategije su maksimalno aktuelne. Do sada smo imali razvojnu strategiju, aktuelnu do 2020/21. i u njoj se samo deklarativno navelo kakva je situacija i kako bi se trebalo postupati, ništa konkretno u pravu socijalnog uključivanja. Sljedeći događaji i obavezama koje imamo sa ratifikovanim dokumentima, od 2017. se mnogo više ulaže u implementaciju i kreiranje razvojne strategije, gdje se socijalno uključivanje nameće kao jedan od bitnih faktora. Odbacila sam sa čama operativnog tima Odbora za razvoj strategije 2021-2027. i tekstualno sam navela šta je srž za naredni period, a u konačnici sve zavisi od onih koji budu usvajali Strategiju. Onađ postoje i ništa od prioriteta nije nesporodivo. Posebno mjesto zauzimaju djeca, u svim nivoima, obrazovanje, porodično zaštitu, prioritete koji se vezuju za poboljšanje života porodica. Takođe osobe starije životne dobi. Brčko nema penzijsko i invalidsko osiguranje poput entiteta, za naše penzionere su određeni fondovi penzioniranja i invalidskog osiguranja, pa je teže pratiti penzionu politiku. Tu su i stambene i politike zapošljavanja, te ostali segmenti koji podrazumijevaju uključenošću stanovnika u politike. Potrebno je promijeniti svijest donosiocima odluka, te je jedini ispravan put, ujedno i onaj ka EU. FSU u BiH i IBHI su produžene ruke u smislu svega onoga što je moguće i realno kreirati za napredak bh društva i samog Brčko distrikta. Izuzetna mi je čast saradivati na izradi nacrti strategija. Ljudi sa znanjem, umjetnošću da nas okupia na jednom mjestu i usmjere za kranje bolje bh društva".

Izrada strategija je veliki izazov, posebno zato što treba osmisliti i provoditi ciljeve, prioritete i mjere. Dakle, strategije koje neće ostati puklo slovo na papiru.

Izrada strategija je veliki izazov, posebno zato što treba osmisliti i provoditi ciljeve, prioritete i mjere. Dakle, strategije koje neće ostati puklo slovo na papiru.

Fahrudin Memić, ekspert za statistiku

Izrada strategija je veliki izazov, posebno zato što treba osmisliti i provoditi ciljeve, prioritete i mjere. Dakle, strategije koje neće ostati puklo slovo na papiru.

Sigurnosni aspekt održavanja Lokalnih izbora 2002.

Kako će biti osigurano 2,5 milijuna KM koje je dodatno tražio SIP BiH?

SARAJEVO - Još je neizvjesno kako će biti osigurana sredstva u visini od 2,5 milijuna KM koje je tražio Središnje izborno povjerenstvo (SIP) BiH kako bi ovogodišnji Lokalni izbori mogli biti provedeni sukladno epidemiološkim preporukama.

Ta su im sredstva, obrazlažu u SIP-u, nužna za nabavu zaštitne opreme, ali i za angažman većeg broja ljudi koji će pratiti izbore. Za BHT1 iz SIP-a BiH je potvrđeno da su zahtjeve uputili svim razinama vlasti, no odgovora nema. Iz SIP-a dodaju da su oni odradili svoj dio posla te su sada, na potezu druge institucije. Do lokalnih izbora ostalo je nešto manje od dva i pol mjeseca, a još je neizvjesno tko će i kada nabaviti zaštitnu opremu, sredstva za dezinfekciju, beskontaktna toplomjere, ali i druge stvari kako bi izbori bili održani sukladno epidemiološkim preporukama.

Tako je Željko Bakalar, predsjedatelj SIP-a BiH, potvrdio za BHT1 nisu dobili odgovor Vijeća ministara BiH.

"Dopis smo poslali na Ured predsjedatelja Vijeća ministara Zorana Tegeltije, na Ured ministarstva civilnih poslova BiH, te na urede ministara finansija i trezora te ministara sigurnosti. Dopise smo poslali i vladama entiteta i Brčko Distrikta BiH te svim načelnicima i gradonačelnicima u BiH. Cilj je da institucije svih razina vlasti osiguraju sredstva za nabavu zaštitne opreme te ju izravno distribuiraju lokalnim izbornim povjerenstvima. Izbori su u našoj nadležnosti a zaštita građana je pitanje za druge institucije. Tako je bilo u svim zemljama regije u kojima su izbori provedeni ove godine", ukazuje Bakalar. No, iz SIP-a BiH ne moguće je točno koji je trajni rok do kada sredstva moraju biti osigurana. Zbog kašnjenja u usvajanjem proračuna za tekuću godinu, termin održavanja izbora već je jednom bio pomjeren.

Šefić smatra da nema razloga da se to ponovno dogodi. "Neupitni su izbori, njihovo održavanje ne može niko odgoditi a da ih se odgodi zbog ovih sredstava koja su potrebna, mislim da bi bilo neobjektivno i neodgovorno. Moram reći da obvezu osiguravanja sredstava moraju snositi sve razine vlasti. O odlaganju izbora ne želim ni razmišljati jer bi to bilo sve, samo ne država BiH", navodi on.

Inače, Izborni zakon BiH propisuje da se lokalne izbore finansira 50 posto iz proračuna BiH, a preostalih 50 posto iz proračuna lokalnih zajednica u BiH.

Ovaj članak proizveden je uz finansijsku podršku Evropske unije. Sadržaj članka isključivo je odgovornost Fondacije za socijalno uključivanje u BiH i Inicijative za bolju i humaniju inkluziju i ne predstavlja stav stalne politike Evropske unije.

